

**Zřizovací listiny knihoven v malých obcích
(knihoven s dobrovolným knihovníkem)**

Pro přihlášení knihovny do evidence ve smyslu § 5, odst. 5 zák. č. 257/2001 Sb., knihovního zákona musí její provozovatel (zřizovatel) k návrhu na zapsání, vedle dalších dokumentů a náležitostí, přiložit i zřizovací listinu.

Tento materiál by měl pomoci při sestavování zřizovacích listin knihoven v malých obcích, tzv. knihoven s dobrovolným knihovníkem, pokud je z nejrůznějších důvodů chystají schválit. Text vznikl na základě požadavků a za významné spoluúčasti pracovníků knihoven pověřených výkonem regionálních funkcí, kteří v současnosti pomáhají zastupitelům obcí řešit přihlášení jejich knihovny do evidence u MK ČR.

Týká se výhradně obecních knihoven, jejichž zřizovatelé se rozhodnou konstituovat knihovnu jako organizační složku obce.

Vysvětlivky:

- Pravý sloupec stránky obsahuje příklad struktury zřizovací listiny organizační složky obce
- Levý sloupec stránky obsahuje průvodní text a komentář k údajům v pravém sloupci

Grafická úprava levého sloupce:

- Komentář ke zřizovací listině knihovny-organizační složky obce – psán normálními typy.
- Texty paragrafů zákonů psány na šedém pozadí

Příklad struktury zřizovací listiny knihovny – organizační složky obce

(možná řešení)

Grafická úprava pravého sloupce:

- Povinné údaje psány normálními typy
- *Alternativní znění povinných údajů, jsou-li uvedeny, psány kurzívou*
- *Nepovinné, resp. ty, které zastupitelstvo obce do dokumentu vloží dle konkrétních potřeb místa a svého rozhodnutí, psány kurzívou*

Knihovny obcí mohou existovat v zásadě ve dvou formách: jako příspěvkové organizace a jako organizační složky obce. Obce mohou zřizovat příspěvkové organizace a organizační složky rozhodnutím zastupitelstva a schvalovat jejich zřizovací listiny (§ 84. odst. 2 písm. e), zák. č. 128/2000 Sb.).

Zřizovacími listinami, zvláště pro příspěvkové organizace a zvláště pro organizační složky obcí a jejich povinnými údaji, se zabývá zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů.

Malé obce, jejichž knihovny jsou svou činností podstatně skromnější, mají zpravidla jednoho zaměstnance na nepatrný pracovní úvazek (*tzv. dobrovolného knihovníka*), nevstupují do složitějších, právních a ekonomických vztahů, a nepotřebují tudíž ke zdárné činnosti právní subjektivitu, volí obvykle jako výhodnější formu **organizační složku obce**.

Charakteristiku organizační složky územně samosprávného celku upravuje § 24 zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech takto:

Vznik organizačních složek územního samosprávného celku

- (1) Organizační složka územního samosprávného celku (dále jen "organizační složka") vzniká rozhodnutím zastupitelstva územního samosprávného celku. Organizační složka hospodáří jménem svého zřizovatele a není účetní jednotkou. Tuto formu svého hospodaření volí územní samosprávný celek pro takové činnosti, které
- a) nevyžadují velký počet zaměstnanců,
 - b) nepotřebují složité a rozsáhlé strojní nebo jiné technické vybavení,
 - c) nejsou vnitřně odvětvově či jinak organizačně členěné,
 - d) nevstupují do složitých ekonomických nebo právních vztahů.
- (2) Pracovníci organizační složky jsou zaměstnanci

zřizovatele, pokud zvláštní zákon nestanoví jinak.	
t	
(3) Zřizovatel jmenuje vedoucího organizační složky a určí jeho práva a povinnosti.	Obec vydává, na základě usnesení zastupitelstva čj. ze dne a v souladu se zákonem č. 128/2000 Sb., o obcích, zákonem č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů a zák. č. 257/2001 Sb., knihovním zákonem
Povinné údaje zřizovací listiny upravuje § 26 zák. č. 250/2000 Sb.	
<p style="text-align: center;">§ 26 Zřizovací listina organizačních složek</p> <p>O vzniku organizační složky vydá zřizovatel zřizovací listinu, která musí obsahovat</p>	<p style="text-align: center;">Zřizovací listinu</p> <p style="text-align: center;">Obecní (<i>Místní, Veřejná, etc.</i>) knihovny v organizační složky obce /dále jen knihovna/</p> <p style="text-align: center;">Čl.1 Označení zřizovatele</p> <p>Obec, okresIČO</p>
a) úplný název zřizovatele; je-li jím obec, uvede se také její zařazení do okresu,	<p style="text-align: center;">Čl.2 Název a sídlo organizační složky</p>
	Název organizace: Obecní (<i>Místní, Veřejná,</i>) knihovna(jméno obce), organizační složka Obce(jméno obce)
b) název a sídlo organizační složky; název musí vylučovat možnost záměny s názvy jiných organizačních složek zřizovatele,	Sídlo a adresa organizace:(<i>přesná adresa včetně PSČ</i>)

	<p>Knihovna je organizační složkou obce, nemá právní subjektivitu, nemůže nabývat svým jménem práv a zavazovat se. (s výjimkou případů, které jsou v této zřizovací listině jmenovitě uvedeny).</p>
c) vymezení účelu a tomu odpovídajícího předmětu činnosti,	<p style="text-align: center;">Čl.3 Účel zřízení a předmět činnosti</p>
	<p>Vymezení účelu zřízení: Obecní (<i>Místní, Veřejná, ...</i>) knihovna v....., je zřízena za účelem poskytování <i>veřejných</i> knihovnických a informačních služeb, při zachování rovných podmínek pro všechny občany, uspokojování kulturních a informačních potřeb a k všestrannému napomáhání všem formám vzdělávání občanů ve smyslu § 2, písm. a) a § 3, odst. 1), písm. c zákona č. 257/2001 Sb.</p> <p><i>Nebo jiná formulace, např.:</i> <i>Obecní (Místní, Veřejná ...) knihovna, je zřízena za účelem poskytování veřejných knihovnických a informačních služeb vymezených zákonem č. 257/2001 Sb., knihovním zákonem za dodržování podmínek rovného přístupu všem bez rozdílu k těmto službám, jako knihovna ve smyslu § 3, odst. 1 písm. c zák. č. 257/2001 Sb.</i></p>
Ve „Vymezení předmětu činnosti“ je doporučováno uvést činnosti z oblasti veřejných knihovnických a informačních služeb v návaznosti na § 4 zák. ř. 257/2001 Sb., knihovní zákon, které knihovna již realizuje	<p>Vymezení předmětu činnosti:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Knihovna buduje a zpřístupňuje univerzální knihovní fond se zřetelem k potřebám všech občanů obce a plnění účelu svého zřízení. 2. Knihovna buduje a zpřístupňuje fond regionální literatury,

i ty, které zastupitelstvo obce chce, aby poskytovala. Ze znění by mělo být zřejmé, zda knihovna poskytuje služby, které ji opravňují k registraci

u Ministerstva kultury ČR. Ve vymezení předmětu činnosti by měly být uvedeny i ty služby, které by mohly vzbuzovat pochybnosti, zda nejsou provozovány jako živnostenské viz. odst. 3, písm. aa) § 3 zák. č. 455/1991 Sb., živnostenského zákona v platném znění a v příloze k nařízení vlády č. 140/2000 Sb., a jejichž uvedením se takové pochybnosti eliminují.

Příklad bodu 12 (podobně i dalších) vychází z předpokladu, že obec se rozhodne požádat MK ČR a registraci své knihovny a ta mu vyhoví. Knihovna pak bude pracovat v systému „veřejných“ knihoven s povinnostmi i výhodami, které z registrace plynou.

shromažďuje, zpracovává, uchovává a poskytuje informace o obci.

3. Poskytuje meziknihovní služby (výpůjční, informační a reprografické).
4. Poskytuje bibliografické, referenční a faktografické informace (ústní i písemné).
5. Zprostředkovává informace z vnějších informačních zdrojů, zejména z oblasti státní správy a samosprávy.
6. Umožňuje přístup k vnějším informačním zdrojům, ke kterým má bezplatný (*i placený*) přístup, pomocí telekomunikačního zařízení.
- 7.. *Poskytuje reprografické služby.*
8. Pořádá exkurze, besedy, přednášky, výstavy a jiné kulturní a vzdělávací akce. Spolupracuje s dalšími organizacemi a školou v obci.
9. *Veřejně předvádí audiovizuální díla v souvislosti se svým hlavním předmětem činnosti.*
10.
11. *Bude-li knihovna zaregistrována v registru veřejných knihoven, vedeného MK ČR, pak při plnění svých hlavních činností spolupracuje s Knihovnou ... (přesné označení, jméno knihovny) která je pověřena regionálními funkcemi. Obsah, formy a rozsah spolupráce jsou předmětem samostatné smlouvy mezi Obcí ... a Knihovnou ..., pověřenou regionálními funkcemi.*
12. Podmínky za nichž jsou služby knihovny poskytovány jsou uvedeny ve Výpůjčním (*Knihovním*) řádu.
13. ...

<p>d) označení osob oprávněných jednat za organizační jednotku,</p>	<p style="text-align: center;">Vedení knihovny (Označení osob oprávněných jednat za organizační jednotku)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Knihovník, který je oprávněn jednat za knihovnu, je jmenován a odvoláván zastupitelstvem obce, <i>jmenování má písemnou formu.</i> 2. Knihovník je zaměstnancem zřizovatele. 3. Knihovník je zřizovateli odpovědný za činnost knihovny, za hospodaření s obecním majetkem, svěřeným jí do užívání, i za správnost nakládání s finančními prostředky podle platných právních předpisů a pokynů zřizovatele. 4. Knihovník předkládá zřizovateli ke schválení Výpůjční řád a další dokumenty nezbytné pro činnost knihovny. <p style="text-align: center;">Čl. 5 Vymezení majetku , k němuž má knihovna právo hospodaření</p>
<p>e) vymezení majetku ve vlastnictví zřizovatele, pokud se organizační složce předává do správy k jejímu vlastnímu hospodářskému využití,</p> <p>Malé knihovny obvykle užívají majetek obce, obvykle jej spravuje sama obec, vede o něm evidenci atd.</p> <p>Pozn.: knihovní fond knihoven registrovaných Ministerstvem kultury ČR dle § 5 zák. č. 257/2001 Sb., knihovního zákona, je evidován a revidován ve smyslu § 16 tohoto zákona. To však není předmětem zřizovací listiny, nýbrž rozhodnutí zřizovatele požádat Ministerstvo kultury ČR o registraci jím zřízené knihovny (§ 5 zák.č. 257/2001 Sb.) V případě registrace bude pracovat v systému „veřejných“ knihoven s povinnostmi i výhodami, které z registrace plynou.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Obecsvěřuje knihovně do užívání za účelem zajištění jejího provozu tento svůj: (<i>nebo: Knihovna užívá k zajištění své činnosti majetek obce</i>) <ol style="list-style-type: none"> a) hmotný majetek: <ul style="list-style-type: none"> dlouhodobý hmotný majetek v hodnotě celkem: drobný dlouhodobý hmotný majetek v hodnotě celkem b) nehmotný majetekdle inventárního soupisu provedeného ke dni 2. Knihovna není oprávněna svěřený majetek obce dále půjčovat, nebo s ním nakládat tak, aby byl změněn charakter a původní účel věci. <p style="text-align: center;">Čl 6.</p>

	Hospodaření knihovny
f) vymezení takových majetkových práv, které organizační složce umožní, aby majetek svěřený podle písmena e) mohla řádně využívat pro účely, pro něž byla zřízena, a v rámci vymezené pravomoci o něj pečovat,	1. Knihovna není samostatnou účetní jednotkou. 2. Hospodaření knihovny je součástí hospodaření obce. Rozpočet knihovny je součástí rozpočtu obce, částka na zabezpečení činnosti knihovny je každoročně stanovována v rámci rozpočtu obce.
g) okruh příjmů a výdajů rozpočtu zřizovatele souvisejících s její činností, které zřizovatel svěřuje do její působnosti, a způsob jejich použití, a to na rozdíl od zbývajících příjmů a výdajů organizační složky, které zřizovatel o jejím hospodaření sleduje podle rozpočtové skladby a zabezpečuje je ve svém rozpočtu,	3. Knihovně jsou ... (periodicita, např. měsíčně, čtvrtletně) poskytovány z rozpočtu obce finanční zálohy v hotovosti ... <i>(nebo zřízením běžného účtu u banky)</i> , které jí umožňují operativně zajišťovat běžnou pravidelnou činnost. Své výdaje hradí knihovna z těchto záloh. 4. Nevyčerpanou provozní zálohu je knihovna povinna vrátit zřizovateli v termínu ..., nejpozději před koncem roku. 12. Knihovna je oprávněna vybírat příjmy v hotovosti ... <i>v souladu s ceníkem Výpůjčního řádu</i> ..., o kterých vede evidenci a odevzdává je k ... <i>(termín, neprodleně)</i> do rozpočtu obce. 13. <i>Dalšími finanční i zdroji knihovny mohou být např. účelové dotace (granty), finanční dary, sponzorské příspěvky apod. Tyto finanční zdroje musí být zaúčtovány tak, aby byl prokázán účel jejich využití.</i>
h) způsob vedení odděleného účetnictví o příjmech a výdajích organizační složky svěřených jí do její působnosti podle písmena g), včetně případného zřízení a využívání samostatného bankovního účtu, a způsob vyúčtování prostředků sledovaných na tomto účtu a popř. také způsob stanovení a vyúčtování zúčtovatelných záloh poskytovaných na její provozní výdaje,	7. <i>Průběh hospodaření vede knihovna v peněžním deníku v členění podle rozpočtové skladby. Údaje z peněžního deníku jsou převáděny do rozpočtu příjmů a výdajů zřizovatele v termínu ... (nejméně měsíčně a nejpozději před koncem roku).</i> 8. Hospodaření se svěřeným majetkem a s peněžními prostředky zřizovatel pravidelně kontroluje. <i>(prostřednictvím určeného pracovníka Obecního úřadu v).</i>

Body týkající se svěřeného majetku, vymezení majetkových práv a návazně i evidence a účtování je obtížné formulovat jako příklad. Odvíjí se od rozhodnutí zastupitelstva. Proto znění těchto bodů musí formulovat sám zřizovatel s přesností dle usnesení v konkrétních obcích. Zabývá se jím § 25 zák. č. 250/2000 Sb., jeho znění je uvedeno na konci tohoto textu.

i) vymezení doby, na kterou je organizační složka zřízena.

xx

§ 25 zák. 250/2000 Sb., který se obšírně zabývá hospodařením organizačních složek obcí :

§ 25

Hospodaření organizačních složek

(1) Územní samosprávný celek má ve svém rozpočtu obsaženy veškeré příjmy a výdaje svých organizačních složek. Rozpočet organizační složky je součástí rozpočtu jejího zřizovatele. Organizační složka je povinna dbát, aby dosahovala příjmů stanovených rozpočtem a plnila určené úkoly nejehospodárnějším způsobem.

Čl. 7

Závěrečná ustanovení

1. Knihovna je zřízena na dobu neurčitou
2. Ruší se zřizovací listina (Statut) Obecní (Místní, ...) knihovny v ... ze dne ... čj. ...
3. Tato zřizovací listina vstupuje v platnost dnem

V

razítko

Dne

podpis starosty

xx

(2) Územní samosprávný celek dává oprávnění k dispozicím s rozpočtem organizační složky jednak svému úřadu, jednak také podle potřeby odpovědnému vedoucímu organizační složky. Při dělbě těchto oprávnění vychází z místních podmínek činnosti organizační složky, s přihlédnutím k povaze úkolů, které prostřednictvím své organizační složky zabezpečuje.

(3) Na organizační složku přenáší zřizovatel oprávnění disponovat jen s takovými peněžními prostředky, které souvisejí s její běžnou, pravidelnou činností, již je nutné zabezpečovat operativně. Tyto prostředky poskytuje zřizovatel organizační složce formou provozní zálohy v hotovosti nebo zřízením běžného účtu u banky.

(4) Zřizovatel může pověřit svou organizační složku vybíráním některých rozpočtových příjmů z její činnosti. Organizační složka tyto příjmy vybírá buď v hotovosti nebo pomocí svého běžného účtu.

(5) Peněžní průběh svého hospodaření vede organizační složka v peněžním deníku v plném členění podle rozpočtové skladby. Údaje z peněžního deníku se převádějí do rozpočtu příjmů a výdajů zřizovatele, a to v jím stanoveném termínu, nejméně však měsíčně a nejpozději před koncem roku.

(6) Nevyčerpanou zálohu je organizační složka povinna vrátit zřizovateli v jím stanoveném termínu, nejpozději před koncem roku.

(7) Zřizovatel kontroluje hospodaření se svěřeným majetkem a s peněžními prostředky organizační složky.

--	--

